

voor God en de Wereld niet en schamen, noch vorderen doleren; sonderlinge wesende haer verzoek so gansch onredelijken en ongefondeert, dat zijn Excellentie niet en twijfelt, of mijn Heeren de Commissarissen gesien hebbende 'rgunt, dat *hinc inde* verfocht en gepresenteert is; niet anders fullen oordelen, dan dat die van Amsterdam uit loutere moetwilligheid; en door eenen twistigen geeft, by requeste zijn beklagende. Gemerkt metter waerheid niet bewesen sal worden, dat sy luiden met rigeur zijn gehandelt, of dat tegens hare personen, goederen, of privilegien yet geattenteert word.

Belangende het vijfde articul, also deselve tol is van de toebehoorten van die van Zeeland, so is billijk dat die ook van die van Zeeland, en by haren gecommiteerden wesende officieren by zijn Excel. gestelt; bedient, en gecollecteert werde, niettemin door dien die van Antwerpen daer door eenig griefsijn preterderende, is zijn Excellentie te vreden aen de Staten van Holland en Zeeland te schrijven, om die van Antwerpen so veel met reden doenlijk is, daer in te gerijven en accommoderen.

Beroerende het sesste artikel, sijne Excellentie en heeft niets in so grote recommandatie, dat by alle manieren hem doenlijk zijnde, den generalen Staten te assisteren, om dese Nederlanden te brengen in haer ouden fleur, privilegie, vrydom, ruste en welvaert, daerom het gunt zijn Excellentie gedaen heeft, is uit seer goede affectie en sonderlinge liefde tot het gemene Vaderland gedaen, bereid zijnde tot allen tijden, noch te doen, en van gelijken te bewijzen, en nopen de de verfochte staet, sal 't selve tot dien sijne den gecommiteerden van de ammunitie aen doen dienen.

Nopende het 7. sijn Excel. iste vreden, tot allen tijden 't verzoek van de Staten te voldoen, so haest, en wanneer degelicenseerde knechten beter, en 't gunt daer van sy mentioneren volbrocht en ge-effectueert sal zijn.

Beroerende 't 8. de Staten van Holland en Zeeland zijn doende, om haer gecommiteerde van de ammunitie te senden.

Aengaende het 9. so en hebben de Generale Staten geen reden hen te beklagen van de quotifatie, geschiedende over het land van Heusden, altijd onder Holland geweest zijnde; maer ter contrarie hebben die van Holland en Zeeland juiste en goede redenen, van hen grotelijx te beklagen, dat de Generale Staten in gebreke blijven, volgende de pacificatie tot Gent gemaakt, de selfde stad onder het gouvernement van sijn Excellentie te laten komen, hebben ook de Generale Staten geen reden van hen te doleren van de quotifatie geschiedende over de Fynaert, Ruygenhil en Kluynaert, also de selve plaetsen over vier jaren met die van Holland en Zeeland geunieert en geassocieert zijn geweest, en naderhand by de Spangiaerden en hare adherenten overvallen zijnde, naermaels door verlatinge der selfder in haren ouden staet en natuur, als namentlijk totte voorz. unie wedergekeert zijn, sulx dat volgende de voorz. Pacificatie, 't selfde den voorz. Staten van Holland en Zeeland geoorloft en toegelaten is.

Belangende het 10. hebben van gelijken de Generale Staten geen oorsaek te verfoeken de demolitie van het Fort van Gastel, also volgende de Pacificatie sijn Excel. Gouverneur blijft over diergelijke geassocieerde plaetsen, niettemin om te veronen zijne goede affectie, om in alles hem doenlijk zijnde te accommoderen tot de begeerte van de Generale Staten, so is sijn Excel. te vreden, dat als de Duitse knechten uit 's Hertogenbosch, en andere plaetsen van Brabant gerogen, en Breda aen de andere steden en plaetsen sijn Excel. toekomende, by ontleginge van garnisoenen, wederom in handen van sijn Excel. gestelt fullen zijn, 't selfde Fort en Sterkte in contemplatie van mijn Heeren de Generale Staten te demolieren, en de knechten daer van te doen ver-trecken.

Nopende het 11. also de forme van de unie daer van gementioneert word, directeljk strijdende is tegen de oude Christelijke en Apostolike Religie, daer

sijn Excellentie en de Staten van Holland en Zeeland professie van doen, so souden syluiden niet vermogen; door hare ondertekeninge de selve te bevestigen of avoyeren, aengemerkt ook syluiden tegens gelijke verbontenisse geprotesteert hebben.

Aldus overgegeven by mijn Heeren de Prince van Orangien en de Gedeputeerde Staten van Holland en Zeeland, in handen van de voorz. Commissarissen binnen de Steden van St. Geertuiden-berge, desen 17. May, 1577.

De wijle de voorz. handelinghe duurde / so heeft Don Jan goedgebonden / noch af te haerdigen na na Geertuiden-berg / aen den voornoemden Prince van Orangien / Staten van Holland en Zeeland / den Hertoge van Nerschor / Gillis van Barlaymont / Baron van Hierges / de Heere van Willerbal / en Docto? Adolf van Meert-kerken / geassisteert met Docto? Andreas Gail / Ambassadeur van den Keiser / om metten voorz. Heere Prince van Orangien / Staten van Holland en Zeeland te handelen / op de voldoeninge van de articulen der Pacificatie die noch souden mogen resteren / en versicherunge over wederzijden daer toe dienende / en werden de Heere van Desemael voornoemt / en de voorz. Docto? Elbertus Leoninus / ook aengescheven by den Staten Generael / de voorz. andere Heeren en Gesanten van Don Jan / in 't gene voorz. is te assisteren. Doch ten selven dage als de voorz. Gesanten van Don Jan hare propositie schrifteljk obergaben / so hebben de voorz. Heere van Desemael / en Docto? Leoninus henlieden voorgeaende besoiinge gesloten / en dit nabolgende geschrijft obergelievert.

Doorluchtighe, Hoog-gebooren Furst, Edele, Hobgeleerde, voorsienige Heeren, gesien hebbende de schrifteljk antwoorde by uwe V. G. E. W. en L. gedaen op de schrifteljk propositie by ons onderschreven, overgegeven den 14. deier jegenwoordiger maend, bedanken wy in den eersten uwer V. G. en Staten van Holland en Zeeland van de afdoeninge van de Licentien en andere beswaernissen, gedurende de voorleden troublen opgestelt, en fullen de lijste en ordonnantie gemaakt op de lichtinge van het convoy-geld, communiceren den Gedeputeerden van de Generale Staten, en daer na van hun meninghe uwe V. G. en Staten van Holland en Zeeland adverteren.

Maer belangende de contributie gementioneert in den 2. artikel van de voorz. propositie en antwoorde, sal uwe V. G. E. W. en L. believen te verstaen, dat de liquidatie van de rekeninghe aen wederzijden groten tijd, en *longam indaginem* is requirerende, en dat genoeg kenlijk is, dat de quote van Holland en Zeeland in de kosten gedaen, sedert de Pacificatie van Gent, ter cause van de gemene Oorloge, meer of immers so veel bedraegt, als de gepresenteerde 150000 gulden, en dat den jegenwoordigen nood en gebrek van den gelde te employeren ten gemene welvaert, is uit eischende prompte remedie. Verfoekende daerom dat uwe V. G. E. W. en L. willen op 't spoedelijckste by de Staten van Holland en Zeeland, doen opbrengen by provisie, de voorz. 150000 gulden, ten einde in de voorz. propositie begeert, mits remitterende de liquidatie van de rekeninghe, vergelijkinge van den honderdsten pennink en generale imposten, in 't communiceren, en seggen van Commissarissen van wederzijden, daer toe te nemen.

Voorts beroerende de satisfactie van die van Amsterdam, verfoeken wy dat om te verhoeden alle vorder onverstand en inconvenienten, uwe V. G. gelieve op de poincten van de satisfactie, die noch in debat zijn gebleven, naerder te doen communiceren, presenterende volgende de commissie ons gegeven, te intercederen en te helpen modereren, so verre doenlijk is, de geschillen die noch mogen resteren.

Bedankende voorts uwe V. G. E. W. en L. van de antwoord op den 5. 6. 7. en 8. articulen gegeven, verfoekende dat het inhouden van dien geachttervolgt, en volbracht mach worden.

Deslute en aschrijft van 't boozgandige besoiinge tusshen de Gedeputeerde van de Staten generael en den Prince van Orangien / Staten van Holland en Zeeland.

(E. 246)

Acta

Aengaende het 9. en eerst beroerende de stad en lande van Heusden, sullen wy rapport doen van d'antwoord ons gegeven, en arbeidende dat de sake verstaen sal worden, so in billikheid behoort: maer aengaende de quotisatie over het Mark-graefschap van Bergen, den Fyaaet, Ruygenhil en Cluyndert en kunnen wy niet verstaen, datter eenige associatie soude wesen, om de selve te belasten met causatie voorz, overmits de selve landen sonder eenig verdrag of consideratie, alleen met geweld ingenomen zijn geweest, en behoren na de Pacificatie wederom te komen in haeren eersten staet en nature.

Aengaende het 10. en 11. sullen wy rapport doen, so dat behoort.

Aldus overgegeven den Heere Prince van Orangien, en Gedeputeerden van de Staten van Holland en Zeeland, den 23 May anno 1577. By ons, en getekent *Gasp. Schetz. Elbertus Leoninus.*

De arttuculen by de Gesanten van den Heere Don Jan van Oostenryck / aen den Heere Prince van Orangien / Staten van Holland en Zeeland overgegeven / nadien daer eerst mondelinge communicatie gehouden was / werden by geschryfte overgegeven in navolgende manieren.

Wettic
len by de
Gedeputeerde
van Don
Jan /
aen den
Prince
van Orangien /
en Gedeputeerde
van de
Staten
van Holland en
Zeeland
overgegeven.

MYn Heeren, de Prince van Orangien en Staten van Holland en Zeeland, sullen verstaen hebben, hoe dat sijn Hoogheid nakomende sijn belofte, heeft doen vertrecken de Spangiaerden, Italianen en Bourgoingonnen krijgslieden uitten lande van herwaers-over: ook dat sijn voorz Hoogheid sichten den 4. van deser maend ten vertrecke der Generale Staten aengenomen heeft het generael gouvernement der selver, en den behoortlijken solemnelen eed gedaen, in der voegen als de Staten dat begeert hebben, so tot onderholdinge van de vredehandel, als de privilegien van den landen.

Dat sijn Maj. insgelijx geratificeert, geapprobeert, en ge-emologeert heeft het tractaet by sijn Hoogheid gemaect mitten voorz Staten, waer van de selve sijn Maj. God den Heere gedankt en gelooft heeft, en goeden dank weet den genen die sich geemployeert hebben in het feit van de voorz vredehandel en accoord.

Also datter niet en resteert anders dan het gemeen volk te doen gevoelen de vrucht en effect desselven vredehandels, henlieden te verlossen van de moeiten, armoeden en calamiteiten hier vorens geleden, daer in dit arme Nederland hem gestelt, en ganselijken onderworpen en bedorven vind, door de civile en inlandse oorlogen hier voor tijds gepasseert, wederom yernieuwen de goede eenfamelijkeliefde, unie, accoord en intelligentie die daer placht te wesen, tusschen den onderlaten en Provincien van herwaers-over, onder de onderdanigheid en autoriteit van sijn Majesteit.

Tot welken einde sijn Hoogheid gesonden heeft den Hertog van Aerschoot, Baron van Hierges, den Heere van Willerval, en Adolf van Meetkerke, geassisteert van Doctor Andreas Gail, Ambassadeur van den Keiser, by sijn Hoogheid verfocht daer in hem te willen employeren, aen mijn Heere den Prince van Orangien, en Staten van Holland en Zeeland, om metten selven t'advysen het effect en einde des voorz vredehandels, mitgaders van de verskertheden ten wederzijden daer toe dienende.

Sampt om den voorz Heere Prince, aen te seggen en te verklaren, dat nadien hy verworven heeft, 't gene hy so seer begeert heeft, namentlijk de restitutie van sijn goed en eere: mitgaders het vertrek van de Spangiaerden, waer op hy gefondeert heeft de aenneming der wapenen, dat meer dan tijd ware het land te stellen in rust en vreden, en van sijnent wegen wech te nemen alle suspicie, hem oprechtelijk employerende tot assistentie en vordering van so goeden werk.

En indien hy geen genoegen en heeft van al het gene boven verhaelt is, en ictwes anders begerende is, dat hy opentlijk seggen en verklaren wil, het gene hy vorder pretendeert, tot sijn verskertheid en voldoeninge, op dat hem gegeven mach worden een geheel benoegen.

II. Deel.

Ten effecte van welken wel nodig is, dat het eeuwig edict van 't tractaet by den generalen Staten met sijn Hoogheid gemaect, afgekundigt binnen Brussel, den 17 February, en volgens in andere Sreden en Provincien tot bevestinge vande voorz Pacificatie van Gent, ook mede gepubliceert worde in Holland, Zeeland en den geassocieerden plaetsen, alwaer men verstaet het selve tot noch toe niet gepubliceert te zijn.

Insgelijx, nadien de vrede nu gemaect en gepubliceert is, behoort te cesseren al het gene na hostiliteit of vyandschap smackt, en oorfaek van wantrouwigheid mach geven, als te weten: onderhoud van krijgsluiden, en sterkmakinge van steden en plaetsen, practijken van alliancien, liguen en confederatien, principaelijk met vremdelingen, vergietingen van geschut, de welke behoort in sijn geheel te blijven, tot de resolutie der Generale Staten.

En om hier in en andere noodlijkheden by de vredehandel verklaert, ordre te stellen, tot geheelder volbrenginge van de gewenste vrede, en gemene ruste. Is nodelijk jegenwoordelijk te adviseren, wanneer de voorz Generale Staten behoren te vergaderen.

Alle welke poincten de voornoemde Gecommitteerde van sijn Hoogheid, begeren van de voorz Heeren Prince van Orangien, en Gedeputeerden van Holland en Zeeland, te willen rapporteren aen de voorseide van Holland en Zeeland: gelijk sy doen sullen aen sijn Hoogheid, en andere Staten, de puncten en arttuculen by den voornoemden Heere Prince en Gedeputeerden hunlieden gegeven, verhopende dat ten wederzijden gunstige antwoorde gegeven sal worden. En dat midlertijd alle dingen ten beiden zijden blijven sullen in ruste en tranquilliteit. Gedaen in Sinte Geertruiden-berge den 13 May, 1577.

Op dese propositie hebben de Prince van Orangien / en de Gedeputeerden van de Staten van Holland en Zeeland / des anderen daegs gegeven dese navolgende antwoord.

MYn Heeren, nademael sulks is, dat op de propositie die uwe L. belieft heeft te doen van wegen sijn Hoogheid, om wech te nemen alle wantrouwheden, die sichenen te beletten den voorgank van den vrede, wy souden openinge doen van de assurentien en verskertheden, die ons dochten betamelijk te zijn ten einde voorz, mijn Heere de Prince van Orangien, en Gedeputeerde van de Staten van Holland en Zeeland geven voor antwoord: dat onnodig soude zijn te begeren eenige nieuwe assurentie, of verskertheden, gemerkt dat de conditien by de Pacificatie beloofd als noch niet en waren volkomen, en dat om wech te nemen de voorz wantrouwheden, geen beter middel en ware, dan te beginnen met het volbringen der poincten en conditien van de pacificatie van Gent, de welke wy (so vele ons belangt) bereid zijn van onsent wegen te voldoen, so verre daer yet aen gebrake, desgelijx, souden wy wel begeren dat gy van uwerzyde van gelijke wildet doen: en dat daer op mijn Heeren u belieft heeft ons te verfoeken, dat wy by geschryfte souden stellen de poincten en artic. die wy pretenderen noch niet voldoen te zijn. Om dan te voldoen den voorz uwe begeerte en verfoek, hebben mijn Heeren de Prince van Orangien, en Gedeputeerde van de Staten van Holland en Zeeland, wel willen overleveren dese navolgende arttuculen.

In den eersten, dat het advys en antwoord, het welk mijn voornoemden Heere Prince van Orangien, en Staten van Holland en Zeeland, hebben by geschryfte overgegeven mijn Heeren de Generale Staten van de Nederlanden, door handen van de Heere van Willerval, in date den 28 Octobris, 1576. begrijpt veel arttuculen, by de welke blijkt dat de pacificatie gedaen te Marche en Famine, niet en accordeerde mette voldoevinge van de arttuculen der Pacificatie van Gent.

Het welk een oorfaek is geweest, dat de voorz Heere Prince en Staten niet hebben geaccordeert, noch te gadvoyeert de voorz pacificatie, dan onder expresse

Ant-
woorde
by den
Prince
van Orangien
en de
Gedeputeerde
van de
Staten
van Holland en
Zeeland
op
te voorz
propositie
gegeven.